

Kerstmist over de Oostendse Vismijn

Het zal nog niet veel gebeurd zijn dat een stuk in HVB opent met een citaat van een conservatieve filosoof, maar deze keer is er geen ontkomen aan. Want voor wat de Oostendse Vismijn betreft is het zoals John Gray het zegt: *'Het lijdt geen twijfel dat de menselijke geest de werkelijkheid slecht verdraagt.'* Het is waar: dat de Oostendse Vismijn niet langer als zelfstandige marktplaats blijft bestaan is maar moeilijk te verdragen. En nochtans is dat de werkelijkheid.

Niet mooi, wel meedogenloos

Tot dezelfde werkelijkheid behoort ook dat de Vlaamse visserij inmiddels zo klein geworden is dat de concurrentiestrijd tussen de Zeebrugse Visveiling (ZV) aan de ene kant en de Oostendse Vismijnexploitanten (EVO) aan de andere alleen nog als lachwekkend kon omschreven worden.

We mogen die concurrentie dan wel lachwekkend noemen, dat betekent niet dat ze niet bikkelhard geweest is. Gedurende twintig jaar werd ze op het scherp van de snede gevoerd en de sector hield er een kwalijke reputatie aan over. Aan de wal bekijkt men ons daardoor (ook wel terecht) als zijnde een bende ruziemakers.

Laat ons eens kijken wat die concurrentiestrijd de twee vismijnen opgeleverd heeft. Voor de komst van de ZV in 1989 had de Zeebrugse vismijn een omzet die enkele procenten hoger lag dan in deze van Oostende. In 1985

werd op laatstgenoemde markt 46,5% van de aanvoer afgezet en in Zeebrugge was dat 49,4%. Daardoor mocht Zeebrugge zich, met een verschil van 3%, de grootste vismijn van het land noemen en was Oostende een waardige tweede.

Vervolgens, op het einde van de jaren tachtig, namen de managers van de ZV de visserij van de oostkust in handen. Waar de vismijn tot die tijd als een soort 'service' voor en door de plaatselijke reders uitgbaat werd, werd ze nu een kapitalistische onderneming die op expansie uit was. De kapitalisten van de ZV waren ambitieus. Ze wilden, zo zegden ze, een draaischijf worden van de Europese visserij.

De rust die vele tientallen jaren over de vismijnen geheerst had werd aan diggelen geslagen. Afsnoepen van aanvoerders, klachten en geklaag, bedreigingen en beschimpingen, heimelijk lobbywerk en achterbakse canapépolitiek, rechtbankprocessen en juridische dreigementen, beledigingen en verdachtmakingen, oneerlijke handelspraktijken en schemerige transacties... het werd allemaal schering en inslag in een strijd die op leven en dood gevoerd werd. Want in het kapitalisme, zo beseften de vennoten van de ZV beter dan wie ook, geldt de wet van de sterkste en die luidt: Eet Of Gij zult Gegeten Worden; in 't Engels kort en goed: 'grow or die'! In Zeebrugge werden bijgevolg kosten noch moeite gespaard om die strijd te winnen. De ZV heeft in de jaren

negentig dan ook onnoemelijk veel energie gestoken in het naar zich toetrekken van de hele Vlaamse visserij, inclusief het weggapen van Oostendse aanvoerders. Rond de eeuwwisseling mochten ze zich daarin trouwens zeer geslaagd noemen. De Oostendse aanvoer was onder het Zeebrugse geweld tot nooit geziene dieptes teruggebracht: in 2001 werd in Oostende nog slechts 20% van de aanvoer op de markt gezet en kon de ZV met triomfantelijke cijfers pronken (77,2%). De Zeebrugse veilinguitbaters leken onstuitbaar op weg om heel de Vlaamse visserij in te palmen.

Nadat de ingedommelde Oostendse rederscoöperatieve OVA (die toen in Oostende de veilingactiviteiten organiseerde) haar toch al tot op de draad versleten handdoek in de ring gegooid had, kreeg de Vismijn daar onverwachts een nieuwe dynamiek. De nieuw opgerichte

De Oostendenaars leverden in die tijd jaarlijks 55.000 ton zeevoedsel aan de vismijn. Vergelijk: dit jaar zet de héle Vlaamse visserij ongeveer 15.000 ton op de marktloer van de drie vismijnen. (Uit 'De evolutie van de Oostendse vissershavens' 1957.)

EVO (een constructie die we kunnen omschrijven als een soort 'stadskapitalisme') ging in de tegenaanval en spaarde op haar beurt kosten noch moeite om de Oostendse aanvoercijfers weer op te krikken. Alle technieken en tactieken die de ZV in de jaren negentig gebruikt had, werden nu ook in Oostende toegepast (en het gebeurde trouwens door dezelfde directeur die het eerder in Zeebrugge al eens voorgedaan had). En ook in Oostende mocht men van een geslaagde inspanning spreken. In 2008 had Oostende haar aandeel uit het dal van 20% weer opgekrikt tot 45,3%.

Much ado about nothing

De twee vismijnen stonden na twintig jaar keiharde strijd ongeveer weer op het punt... waar ze twintig jaar ervoor ook al gestaan hadden. In 1985 mocht Oostende 46,5% van de aanvoer op het bord schrijven en na twintig jaar hevige vismijntwisten was dat 45,3%! Een verschil van nauwelijks iets meer dan 1%! Ook Zeebrugge stond weer op de plaats waar het in de jaren tachtig van vorige eeuw stond. In 2008 mochten ze daar 53,3% van de aanvoer op het bord noteren, terwijl dat in 1985 ook al bijna vijftig procent was. Een winst van 4%! Maar was dat een vooruitgang? Niet bepaald,

Na WO II werd in Oostende een nieuw vismijngebouw opgetrokken. Het zou een van de grootste en modernste uit zijn tijd worden (foto archief gw)

want die 49,4% uit 1985 was goed voor ruim 17.000 ton vis, terwijl de overwinningspercentages van 2008 bijlange geen 10.000 ton meer dekten. Voorwaar een triest cijfer voor een onderneming die twintig jaar geleden zei een draaischijf van de Europese visserij te willen worden.

Pyrrhus

Die concurrentiestrijd had dus nauwelijks iets opgeleverd en ze zou in handboeken over economie kunnen dienen om aan te tonen hoe belachelijk zo'n tweestrijd wel kan zijn. Maar belachelijk of niet, ze had de Oostendenaars wel volledig uitgeput.

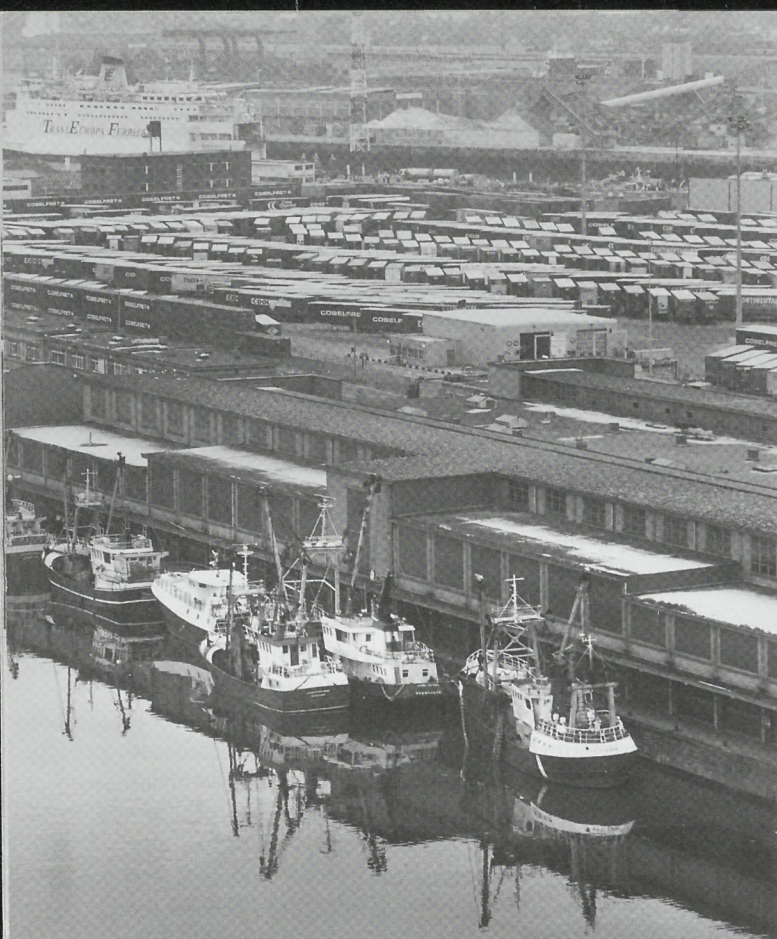
Daar zullen ze in Oostende niet aan gedacht hebben toen de nieuwe naoorlogse Vismijn in 1952 in gebruik genomen werd. Vismijn die, zo lezen we in een brochure uit die tijd, 'als de grootste en meest moderne van Europa mag aanzien worden.'

Zo'n oude brochure is bijzonder leerrijk. De Oostendse visserijvloot bestond in die vroege jaren vijftig uit bijna 200 vaartuigen. Vergelijk: vandaag klokt de héle Belgische vissersvloot af op minder dan negentig schepen. De Oostendenaars leverden in die tijd jaarlijks 55.000 ton voedsel. Vergelijk: dit jaar zet de héle Vlaamse visserij maar 15.000 ton meer op de marktloer. In 1975 was de Oostendse aanvoer nog goed voor 23.000 ton. Op het einde van de jaren tachtig was dat nog 12.000 ton en een absoluut dieptepunt werd genoteerd in 2001 met slechts 3.617 ton.

De Oostendse Vismijn van vóór 1934. Buitenaanzicht van de zgn. 'cierk', zo genoemd omwille van het ronde bouwsel. (Uit 'De evolutie van de Oostendse vissershavens' 1957.)

De Oostendse remonte tussen 2001 (nog slecht 20% van de aanvoer) en 2008 (alweer 45,3%) mag spectaculair zijn, het is zoals gewezen vismijndirecteur Dewaele het enkele maanden geleden in HVB zei: *'De agressieve commerciële aanpak, vanaf 2002, heeft de Oostendse Vismijn wel uit het slop gehaald. Jaar na jaar leverde die aanpak een hogere omzet op, maar helaas geen rendement op de ingezette middelen. Dus werd terzelfder tijd een financiële schuld gecreëerd (...)*', een schuld die, met de neergaande spiraal waarin de Vlaamse visserij lang geleden al terechtgekomen is, niet meer goedgeemaakt kan worden.

En ook in Zeebrugge past het de woorden van filosoof John Gray uit te spreken. Ook daar is de werkelijkheid maar moeilijk te verdragen, want die luidt: het is niet omdat ze erop vooruitgegaan is dat de ZV deze bikkelharde strijd gewonnen heeft, het is omdat concurrent Oostende de witte vlag uitsteekt. De Vismijn van Oostende hangt in de touwen. Ze zit in dezelfde netelige

Oostende was in de jaren vijftig daadwerkelijk een draaischijf van de Europese visserij. Op de foto ziet u links de legendarische vistrein die vanuit de Vismijn het continent met verse vis bevoorraaide. (Uit 'Het havencomplex van Oostende', 1955.)

situatie als Pyrrhus, de antieke Griekse koning die wel straffe overwinningen op de Romeinen mocht claimen, maar daarbij zoveel manschappen verloor dat hij uitriep: *'Nog één zo'n overwinning en ik ben verloren!'* En dus besloot men in Oostende het zekere voor het onzekere te nemen en de nodige stappen te zetten om de concurrentiestrijd te staken. Men deed het door afstand te nemen van de Vismijn als zelfstandige markt. Tien jaar nadat de Oostendse reders van de OVA de vismijn opgaven, doet het Oostendse stadskapitaal vandaag hetzelfde.

Madame Blanche

Vraag is hoe het nu verder moet. De Vlaamse minister-president Kris Peeters streeft ernaar de ZV en de Oostendse Vismijn onder eenzelfde bestuur te plaatsen. Uiteraard weten we nog niet in welke bewoordingen dergelijke overeenkomst geformuleerd zou worden. Maar het zullen woorden in de wind zijn, want het zal zijn zoals Karl Marx het destijds al zei: alles wat nieuwgevormd is veroudert voordat het zich heeft kunnen verstenen en al het vaststaande verdamppt.

Scenario's voorspellen is evenwel niet moeilijk. Zo is er een scenario te bedenken dat ze in Oostende graag zullen horen. In dat scenario zou de ZV in Oostende (op de plek van het af te breken vismijngebouw) een kleinere vismijn bouwen en in de toekomst alle veilveractiviteiten daar laten verlopen. Iedereen blij, want de Oostendse handelshaven wint veel grond en de stad behoudt tegelijk toch een vismijnactiviteit. Ook in Zeebrugge is iedereen dan blij, want het EFC kan er uitgebouwd worden tot een European Food Center waarin via de ZV geïmporteerde visproducten een grote rol spelen.

Er zijn echter ook andere scenario's te bedenken. Zoals dit. In een eerste periode kan het overkoepelende bestuur de indruk wekken beide vestigingen op gelijke voet te behandelen. Intussen lokt de ZV de reders naar de oostkust. Later zal daardoor blijken dat het van geen nut meer is twee veilplaatsen te behouden en zal de hele aanvoer aan de oostkust gemijnd worden. Oostende zou dan uiteindelijk geen Vismijn meer hebben. Scenario's te over, maar omdat HVB evenmin als de lezer in de toekomst kan kijken is er journalistiek maar één conclusie mogelijk en die luidt: we zullen zien!

Flor Vandekerckhove

ACOD

ABVV

Openbare Diensten

SECTOR OVERHEIDSDIENSTEN

ROODNODIG